

חומרים לשימוש פתוח - *open ended materials*

חומרים לשימוש פתוח הם חומרים מעוררי השראה המאפשרים לילדים ולילדות לפעול ולבטא את הידיעות, המחשבות, הרגשות ואת התובנות שלהם במגוון דרכים ושפות. המטרה העיקרית בזימון חומרים אלה היא לאפשר לילדים חוויה רגשית, חושית, אסתטית וקוגניטיבית, המתבטאת במגוון רחב של דרכי הבעה בפעילות, במשחק ובעבודה. ילדים וילדות יכולים לבחור את החומרים מתוך היצע רחב ועשיר, הם מביעים את העדפותיהם ומתנסים במרחבים השונים בגן-הילדים ובחצר במגוון התנסויות שמיועדות לקדם את הלמידה וההתפתחות שלהם: הם חוקרים, בונים, יוצרים, מעלים שאלות ופותרים בעיות.

כשילדים משחקים עם חומרים פתוחים הם רוכשים מיומנויות כלליות וספציפיות, משפרים את כישורי החיים שלהם, הם נהיים יותר קומפוטנטיים, הדימוי העצמי החיובי שלהם מתחזק וכך מתחזקות האוטונומיה והעצמאות שלהם. בהדרגה, הם מפתחים ערכים של שימוש חוזר בחומרים וכבוד לסביבה. החומרים לשימוש פתוח מאפשרים לילדים להיות יותר פתוחים וגמישים בחשיבה, הם משתמשים באותם החומרים בצורות שונות, הם מפתחים נטיות להדדיות ושיתופי פעולה עם חברים, הם לומדים ליהנות לא רק מהרעיונות ומדרכי העשייה של עצמם אלא גם מעבודת צוות ומהיתרונות של שיתופי פעולה.

כתוצאה מכל אלה ילדים וילדות מפתחים יוזמה, מקוריות, יצירתיות וכושר המצאה. לחומרים הפתוחים במשחק אין שימוש שנקבע מראש, הם יכולים להתאים לילדים צעירים ולבוגרים שיכולים לבחור ולבטא העדפות. כאשר ילדים משתמשים במגוון חומרים ובמערכות סימבוליות שונות כגון ציור, בנייה, שיח, כיור או כתיבה, גם הלמידה החברתית והמיומנויות התקשורתיות שלהם משתפרות ומתרחבות. האינטראקציה בין הילדים ועם מערכות שונות של סמלים, השימוש בשפות שונות בהן ילדים משתמשים כדי להביע את עצמם מקדמות ומרחיבות את החשיבה של הילדים האינדיווידואליים ושל הקבוצה ככלל. יתר על כן, המשחק בחומרים פתוחים מסייע לילדים ולמבוגרים ליצור חיבורים חדשים ונוספים ביניהם דרך אינטראקציות מותאמות יותר בין מבוגר לכל ילד וילדה ודרך תיווך איכותי בהתנסויות חדשות שמתגלות.

דוגמאות לחומרים לשימוש פתוח:

- חומרים וכלים לשימוש חוזר
- חומרים וכלים המעוררים השראה ליצור במגוון דרכי ביטוי, הבעה ויצירה
- חומרים מן הטבע
- משחקים וחומרים המיועדים ליצור חיבורים והרכבות
- בובות ומשחקים לטיפוח המשחק הדרמטי, בדים, מטפחות, וילונות שקופים
- חומרים וכלים לחקר וניסוי
- משחקים וצעצועים קנויים למשחק הסוציו דרמטי
- משחקים לחצר הגן

מקורות

- Curtis, Deb; Carter, Margie (2003), **Designs for Living and learning, transforming early childhood environments**, Readleaf Press .
- Drew, W.F.; Rankin, B. "Promoting Creativity for Life Using Open Ended Materials", **Young Children**, July 2004 38-45.